

NOVIOPOSTA

In dit nummer

Particuliere Vierdaagse kaarten

De Caprivi strook

Alles over de nieuwe locatie

Op pagina 5 begint het verhaal van Jo Toussaint over de Caprivi strook. Deze landstrook ligt langs de rivier de Zambezi in het noorden van Botswana. Ter oriëntatie geven we een kaart van de loop van de Zambezi (in rood).

Vanaf pagina 9 neemt Jos Stroom ons mee in de wereld van de particuliere Vierdaagse enveloppen en kaarten. Hieronder een van de afbeeldingen,

Redactie:
J. Mulder
J. Spijkerman
J.M.A.G. Stroom

Fotografie:
W.A. v.d. Wagt

Basis ontwerp:
L. Thijsen

Illustraties:
vacature

Expeditie:
F. Piers
Tolhuis 35-17
6537 NN Nijmegen
Tel. 024-3444208

10. Envelop en kaart van de 3e wandeldag in 1989, met verschillende stempelkleuren en frankeeringen. In 1989 werd er wel weer een officieel PTT-stempel gebruikt.

Weet u het nog? Hiernaast staat de QR-code. Scannen met uw mobiele telefoon met Internet en u gaat naar de homepage van Noviopost. Kunt u meteen alle nieuwe informatie op onze website bekijken.

Commissie Veilingen

M.H.A.M. Jochoms, 1e Colonjes 3b
6562 DL Groesbeek, tel. 024-3241542
philarinie@gmail.com

J. Cremers, Koningin Julianalaan 2
6576 AR Ooy, tel. 024-6631367
jhpcrmers@gmail.com

Rondzenddienst

Interim-hoofd Rondzendingen

A.F. Buitenhuis, Tolhuis 20-30,
6537 LW Nijmegen, tel. 024-3449032,
voorzitter@noviopost.nl.

Administratie Rondzenddienst:

Geert Buitenhuis, tel. 024-8489034
adm-rondzenddienst@noviopost.nl.

Bankrekening

IBAN: NL71 INGB 000 2744133 t.n.v.
Filatelistenvereniging Noviopost

Aanleveren en afwikkelen Boekjes

M.C. Meeuwsen, Diamantstraat 46
6534 WZ Nijmegen, tel. 024-3561965

Distributie wijkrondezendingen en Nederland & Overzee:

C. Knoop, Leuvenbroek 10-18 N
6546 XB Nijmegen, Tel. 024-3555606
c.knoop3@chello.nl

Distributie Overige Gerichte Zendingen:

W. Bleumink-Liebers,
van 't Hoffplantsoen 5,
6533 MX Nijmegen, tel. 024-8900729
w.liebers22@upcmail.nl

Ledenadministratie

J.H.A. Ebben, Jekerstraat 15
6542 RZ Nijmegen, tel. 024-3771648
leden-noviopost@kpnplanet.nl

Redactie Novioposta

J. Mulder, Hazeleger 218,
5431 HT Cuijk, tel. 0485-314047
redactie.novioposta@gmail.com

Nieuwtjesdienst Buitenland

G.A.J. Kolman, Akkerslagen 45
5364 RG Escharen, 0486-473868
gajkolman@home.nl
IBAN: NL14 INGB 000 5552048 t.n.v.
Filatelistenvereniging Noviopost

Nederlandse FDC-dienst

Hiervoor kunt u privé contact opne-
men met:

H.J.W.H. de Vos, De Lingert 62-06,
6605 DW Wijchen, tel. 024-6417236.
E-mail: foxphilately@post.com

Locatie wijkcentrum "Titus Brandsma"

Bijeenkomsten Klever Briefmarken Sammler Verein

Voor 2014 zijn de bijeenkomsten ge-
pland op de volgende zondagen:

15 juni
13 juli
14 september
12 oktober
16 november
14 december

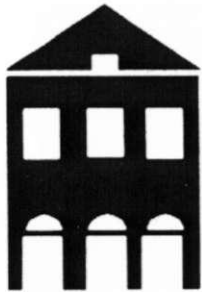
van 10.00-12.00 uur in het "Kolping-
haus", Kolpingstrasse 11, Kleef.

Iedereen is van harte welkom !

Vervolg Adreslijst

Website:

www.noviopost.nl

**Nijmeegse
POSTZEGEL- &
MUNTENHANDEL**

van Welderenstraat 16
6511 MK Nijmegen
Postbus 1524
6501 BM Nijmegen
Tel./Fax 024 - 322 46 36

Geopend:
Dagelijks van
10.00-18.00 uur
Maandag gesloten
Donderdag
Koopavond
Zaterdag
Tot 17.00 uur

- POSTZEGELS
- MUNTEN
- BANKBILJETTEN
- OUDE ANSICHTKAARTEN
- BIDPRENTJES
- OUDE GRAVURES

➔ www.munttenpostzegels.nl
munttenpostzegels@zonnet.nl

En alle soorten postzegel, munten
en prentbriefkaartbehoeften

Wijzigingen doorgeven

Vermeld altijd uw lidmaatschapsnummer.

Voor alleen de Rondzenddienst of de Nieuwtjesdienst: bij de betreffende hoofden.

Adreswijziging e.d.: schriftelijk of per e-mail bij de ledenadministratie.

Overlijden of bedanken voor het lidmaatschap: schriftelijk of per e-mail bij de secretaris.

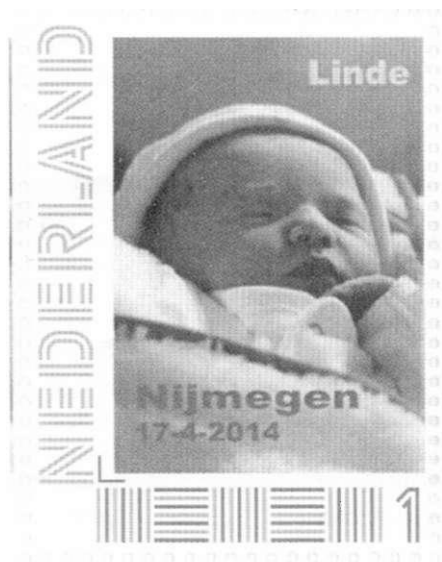
Bij bedanken eindigt het lidmaatschap tegen het einde van het verenigingsjaar (31 augustus) en er dient een opzegtermijn van tenminste een maand in acht genomen te worden.

Ledennieuws

In dit stukje gaat het meestal over opzegging lidmaatschap en overlijden van leden. Nu echter een geboorte.

De administrateur van de rondzenddienst heeft een dochter gekregen. Daar willen wij hem en zijn vrouw hartelijk mee feliciteren. Hij is geen lid van NovioPost, maar verzorgt al sinds begin 2013 de administratie van de rondzenddienst. Namens de vereniging danken we hem hartelijk voor het vele werk dat aan deze functie vastzit.

Hieronder de Persoonlijke Postzegel van dochter Linde.

Programma 2e halfjaar 2014

Vrijdag 5 september, ledenavond; ontvangst op de nieuwe locatie. Er wordt deze avond een filatelistische quiz gehouden.

Dinsdag 16 september, middagbijeenkomst;

maandag 22 september, ruilavond met thema: poststukken & stempels en motief Luchtpost.

Vrijdag 3 oktober, ledenavond, met presentatie 'Een ton met post van een Franse regimentsarts uit de Eerste Wereld Oorlog', door T. Lamers;

dinsdag 21 oktober, middagbijeenkomst;

maandag 27 oktober, ruilavond met thema: België & Luxemburg en motief Fauna.

Vrijdag 7 november, ledenavond, tevens kijkavond voor de kavel van de halfjaarlijkse veiling op zaterdag 8 november.

Zaterdag 8 november: halfjaarlijkse, grote veiling. Alleen toegankelijk voor leden (en hun introducés.) Gelegenheid tot bezichtiging van de kavel van 10:30 uur tot 12:00 uur. Aanvang van de veiling om 13:30 uur.

Dinsdag 18 november, middagbijeenkomst;

maandag 24 november, ruilavond met thema: Frankrijk en voormalige koloniën.

Vrijdag 12 december (d.i. de tweede vrijdag), ledenavond, met o.a. de traditionele bingo waarbij prachtige prijzen te winnen zijn;

dinsdag 16 december, middagbijeenkomst;

maandag 22 december, ruilavond met thema: Nederland en O.G. en motief Flora.

Programma begin eerste helft 2015

Vrijdag 9 januari (dit is de tweede vrijdag), ledenavond en Algemene Ledenvergadering (Jaarvergadering);

dinsdag 20 januari, middagbijeenkomst;

maandag 26 januari, ruilavond met thema: Oost Europa, Afrika en motief 'Overig'.

Vrijdag 6 februari, ledenavond. **Let op:** tevens kijkavond voor de kavel van de halfjaarlijkse veiling op zaterdag 7 februari.

Zaterdag 7 februari: halfjaarlijkse, grote veiling. Alleen toegankelijk voor leden en hun introducés. Gelegenheid tot bezichtiging van de kavel van 10:30 uur tot 12:00 uur. Aanvang van de veiling om 13:30 uur.

Bij de (ruil)bijeenkomsten **op** maandag **en** dinsdag **is elke** liefhebber van postzegels welkom. De ledenavonden **op** vrijdag zijn evenwel alleen toegankelijk voor leden van NovioPost.

Alle bijeenkomsten vinden plaats in Wijkcentrum "Titus Brandsma", Oude Heselaan 386 te Nijmegen.

De middagbijeenkomsten zijn van 13.30 uur tot 16.00 uur.

De avondbijeenkomsten zijn van 19.00 uur tot 22.00 uur.

Voor het volgende nummer van NovioPosta kan copy ingeleverd worden tot 1 augustus 2014.

Van uw secretaris

Wijkcentrum Titus Brandsma

Er bereikten ons berichten over misverstanden met betrekking tot de locatie van ons nieuwe onderkomen: Wijkcentrum Titus Brandsma aan de Tweede Oude Heselaan 386 in Nijmegen. Daarom vindt u in dit nummer een klein stadsplattegrondje. De onderste punt van de driehoek wijst de plaats aan waar het wijkcentrum zich bevindt. Stadsbus lijn 6 stopt voor de deur. Vanaf het station is het 600 m lopen, als u tenminste de uitgang beneden in de tunnel neemt.

We zullen ook al onze spullen moeten verhuizen. De datum daarvoor is vastgelegd op dinsdag 10 juni (hoewel onze bijeenkomsten in juni nog in De Klokketoren blijven). We zullen een beroep doen op de leden om te helpen. We hopen dat we kunnen beschikken over een busje, anders zal het met een aanhanger moeten. (We moeten een kast vervoeren.) Als u over een dergelijk vervoermiddel beschikt, houden we ons aanbevolen.

Programma komend seizoen

Verder vindt u het programma voor de tweede helft van 2014 in dit nummer. Bezien we het programma van het hele jaar 2014-2015, dan blijkt dat er nogal wat afwijkingen ontstaan ten opzichte van wat we gewend zijn. Dat vijf keer de standaardvrijdag en -maandag niet zo geschikt zijn, is niet zo ingrijpend. Maar om redenen van samenloop met andere postzegelmanifestaties, gaan we Postzegel Totaal voortaan houden op de eerste zondag van maart (volgend jaar: 1 maart 2015). Daar komt bij dat de veilingmeester geen kans meer zag om de voorjaarsveiling begin april te houden. We hebben die daarom verschoven naar begin februari. Daardoor kan de ongeregelde veiling, die vooraf gaat aan Postzegel Totaal, niet meer op dat moment plaatsvinden. Daarom moeten we de ledenavond van begin maart verschuiven naar de maandag 23 februari. In het programma voor begin 2015 zal het allemaal netjes vermeld worden, maar houdt dus rekening met het feit dat er nogal wat anders is dan we gewend waren.

Postzegel Totaal

Postzegel Totaal is afgelopen februari goed verlopen en ik heb van diverse mensen gehoord, dat ze het een leuke en gezellige gebeurtenis vonden. Financieel is het resultaat niet om over te mopperen; door de inspanning en het initiatief van diverse leden komen we op een positief resultaat van ongeveer € 30,-. Niet dat we er rijk van worden, maar we leggen er geen geld op toe. Degenen die daaraan hebben bijgedragen: hartelijk dank! We hebben ook geprobeerd de bezoekersaantallen bij te houden. Daar worden we minder blij van. Nog geen vijftig van onze leden hebben PZT bezocht en het totale aantal bezoekers ligt volgens onze waarneming in de buurt van de 120 en blijft in elk geval onder de 150. Onze leden die meegeholpen hebben, en de handelaren, zijn daarbij natuurlijk niet meegeteld. Toch wel tegenvallende aantallen, ondanks dat PZT weer extra aankleding gekregen had door tentoonstellingen en lezingen.

Toch zullen we proberen PZT ook volgend jaar weer vorm te geven. Voor de handel hebben we dan de beschikking over een sportzaal, waar nog wat meer ruimte is dan in de twee zalen samen, die we in De Klokketoren hadden. Mocht de toeloop van handelaren erg toenemen, dan hebben we nog gelegenheid een extra zaal in te schakelen.

Jo Toussainttoernooi

Tot en met 2008 heeft Noviopost 10 jaar lang het landelijke Bekertoernooi georganiseerd. Sinds 2009 heet deze wedstrijd het Jo Toussainttoernooi. Het is een wedstrijd in filatelistische lezingen/presentaties in een tweetal categorieën: algemeen filatelistisch en thematisch. Een aantal jaren na de overdracht vanuit Noviopost, is dit toernooi succesvol voortgezet; de laatste jaren echter is er door allerlei oorzaken geen toernooi meer geweest. Dit heeft een aantal mensen binnen onze vereniging ertoe gebracht te proberen dit toernooi weer te koppelen aan Postzegel Totaal. Vanuit het bestuur van de KNBF klinken geluiden dat dit wellicht tot de mogelijkheid behoort. Ook in Regio 8 van de KNBF ondersteunt men dit idee: onze Brabantse collega's wilden dit zelf

gaan organiseren, maar laten de eer aan Noviopost als wij daarvoor opteren. Bij het reserveren van zaalruimte in Titus Brandsma hebben we daarom rekening gehouden met een mogelijke terugkeer van het Jo Toussainttoernooi naar Nijmegen.

Het bestuur stelt echter wel als voorwaarde dat voor dit onderdeel van Postzegel Totaal voldoende menskracht beschikbaar komt om dit te organiseren. De taak om dit rond te krijgen heeft Jan Op den Camp op zich genomen.

Geen extra ALV tijdens de bijeenkomst op 6 juni aanstaande

Tijdens de Algemene Ledenvergadering begin januari is naar voren gebracht dat er misschien inmiddels een mogelijkheid bestond tot een structuur met twee soorten van lidmaatschap, namelijk mét en zónder maandblad Filatelie. Het bestuur zou dit nader onderzoeken en als die mogelijkheid inderdaad ontstaan was, zouden we op 6 juni a.s. een extra ledenvergadering beleggen. Welnu: ons onderzoek heeft opgeleverd dat er tot op heden in het contract niets is veranderd. Begin 2012 hebben we hierover al uitvoerig gesproken. De mogelijkheid bestaat wel, maar alleen als de vereniging zelf voor de verspreiding zorg draagt. Dit brengt voor onze situatie dusdanige kosten met zich mee, dat het voordeel van een collectief abonnement helemaal verdwijnt. - Kortom: een dode mus. En dus is er geen extra ALV nodig op 6 juni. Er is ook goede nieuws: de prijs van het maandblad zal voor 2015 gelijk blijven (te weten: € 20,57).

Wim Nelissen

Van de redactie

Binnen de redactie werken auteurs soms samen aan een artikel. Daardoor kan verwarring ontstaan over wie nu de eigenlijke auteur is. Het artikel "Steden tot en met heden" in het vorige nummer was oorspronkelijk van Jac Spijkerman.

Rivier de Zambezi, de Caprivi-strook

Dwars door Zuidelijk Centraal Afrika loopt de rivier de Zambezi. In de afgelopen jaren werden met mijn verzameling hierover vele successen behaald. Hoogtepunt was de hoge bekroning op de Wereldtentoonstelling in Jakarta, Indonesië, juni 2012. Op Postzegel Totaal was de verzameling van 128 pagina's A4 ook te zien. Naar aanleiding daarvan werd besloten om over de Zambezi wat in Novioposta te plaatsen. In dit artikel gaat het over de Caprivi-strook, de landstrook die de Zambezi vanaf de bron bereikt aan het einde van de savanne.

In de braadpan van centraal Afrika

Wie een atlas openslaat en zuidelijk Afrika bekijkt, zal zich beslist afvragen wat dat voor een rare landtong is, die vanuit noordoost Namibië tot in het hart van Afrika reikt. Dat is de Caprivi-strook (1).

afbeelding 2

Deze heeft een lengte van 450 km en is op het smalle westelijke deel niet breder dan 35 km.

Aan de noordzijde wordt de strook begrensd door Angola en Zambia en aan de zuidzijde door Botswana (2). Aan de westzijde wordt ze afgesloten door de rivier de Kavango die haar einde vindt in de Okavango Delta (3), (4).

afbeelding 3

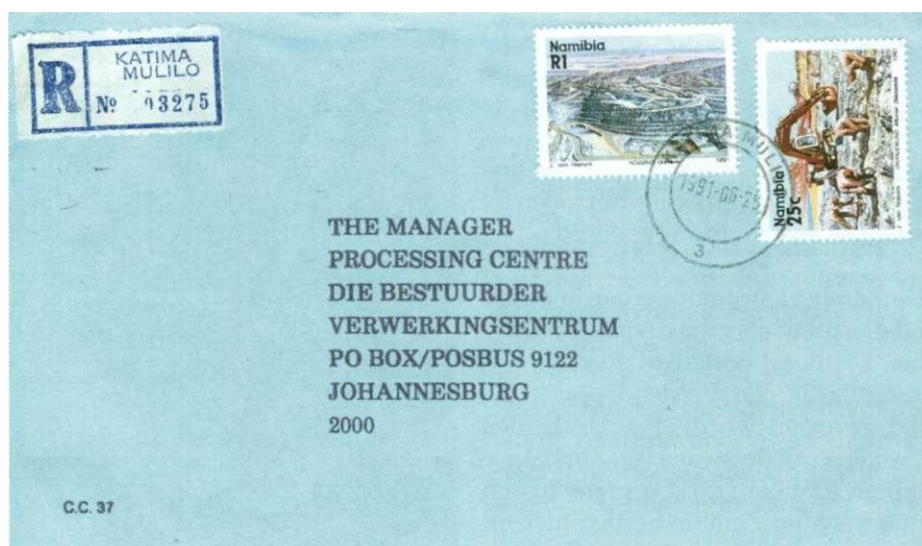
afbeelding 4

afbeelding 1

Vanuit het noorden doorstroomt de rivier de Kwando het gebied als de rivier de Liambezi en vormt vervolgens het Linyandimeer. Vanuit dit meer stroomt de rivier de Linyandi noordwaarts en gaat over in de rivier de Chobe. Deze is, eind goed al goed, de zijrivier van de rivier de Zambezi.

Deze laatste rivier heeft al een lange reis achter de rug voordat ze de Caprivi-strook bij Katima Mulilo bereikt (5). Katima Mulilo betekent ("to put out the fire"), het vuur is gedoofd. Er bestaan twee versies van de oorsprong van deze naam.

afbeelding 5

afbeelding 6

De ene is, dat de uit brandende kolen bestaande verlichting, die de kanovaarders 's nachts meenemen, dooft door het opspattende water. Ter plaatse gaat het water nogal te keer door de grote snelheid, watervalletjes en ondieptes.

afbeelding 7

De andere versie is dat de toeristen die er door de rivier waden, grote moeite hebben om de overkant te bereiken. Het water reikt ter plaatse tot kruishoogte en er staat een sterke stroming. Halverwege de rivier is voor velen de energie op, het vuur is gedoofd.

De Zambezi stroomt verder in oostelijke richting als grensrivier met Zambia. De meest oostelijke punt, bij Kazungula, is een Vierlandenpunt (6), dat gevormd wordt door de landen Namibië (n), Botswana (b), Zimbabwe (zi) en Zambia (za). De grens tussen Botswana en Zambia bestaat hier uit een veerverbinding. Een smalle, maar oh zo belangrijke verbinding.

Vanwaar die naam?

Het gebied behoorde tot 1890 tot het Britse protectoraat Bechuanaland. In dat jaar werd het conflict tussen Groot-Brittannië en Duitsland over de koloniale bezittingen in Afrika bijgelegd in het Helgoland-Zanzibarverdrag. De belangrijkste uitkomsten waren dat Groot-Brittannië Uganda en Zanzibar mocht hebben. Duitsland kreeg Helgoland (7) en vanaf 1893 een corridor die Duits Zuidwest-Afrika (later SWA en Namibië) verbond met de rivier de Zambezi. Deze strook land werd vernoemd naar de toenmalige Duitse rijkskanselier Georg Leo von Caprivi (8) (Georg Leo von Caprivi di Caprara de Montecuccoli). Hij was van 1890 tot 1894 de niet zo bekende opvolger van rijkskanselier Otto von Bismarck (9). De Duitsers droomden toentertijd van een rechtstreekse verbinding vanaf de Atlantische Oceaan over land door de Caprivi-strook en via de rivier de Zambezi naar de Indische Oceaan. Ze hoopten zo de lange vaart om Kaap de Goede Hoop te kunnen omzeilen. Het bleef bij die droom. Voornamelijk door het feit dat de rivier de Zambezi maar beperkt bevaarbaar is.

afbeelding 9

afbeelding 10

De corridor was voor Duitsland ook van strategisch belang. Ze streefden ernaar om een spoorverbinding tot stand te brengen tussen Duits Zuidwest-Afrika en Duits Oost-Afrika. Dit is er niet van gekomen, omdat Wereldoorlog I roet in het eten gooide. Tijdens die oorlog verloor Duitsland alle koloniale bezittingen.

afbeelding 8. Voorkant kaart met inzet deel achterkant

afbeelding 14

Het Helgoland-Zanzibar verdrag was een toenaderingsverdrag tussen Duitsland en Groot-Brittannië, als gevolg van het feit dat de Russen het "Rückversicherungs-Vertrag" (een neutraliteitsverdrag) niet verlengden. Dit verdrag van 1887 tussen Rusland en het Duitse Rijk had de toenmalige Rijkskanselier Bismarck met Rusland gesloten om de Russische neutraliteit te garanderen in geval van een oorlog met Frankrijk. Hij voorkwam daarmee een "tweefrontenoorlog").

afbeelding 13

Groot-Brittannië was blij met de bereikte resultaten. Dat verleidde ontdekkingsreiziger Henry Stanley (10), die bekend is van de wereldberoemde vraag bij zijn zoektocht naar Livingstone: "Dr. Livingstone I presume" (11) tot de evenzo bekende uitdrukking "We hebben voor een broeksknoop een heel kostuum gekregen". Jaren later kwam een Zweedse opticien op het idee om de uitspraak "Livingstone I presume" te gebruiken voor een reclame campagne. Het resultaat zien we op een particulier postwaardestuk van de opticien (12).

De Duitsers waren ook zeer tevreden met de "ruil". De Engels bezetting van Helgoland was altijd al "Ein Pfahl im deutschen Fleische" (Een doorn in het vlees) geweest.

De plaatselijke bevolking

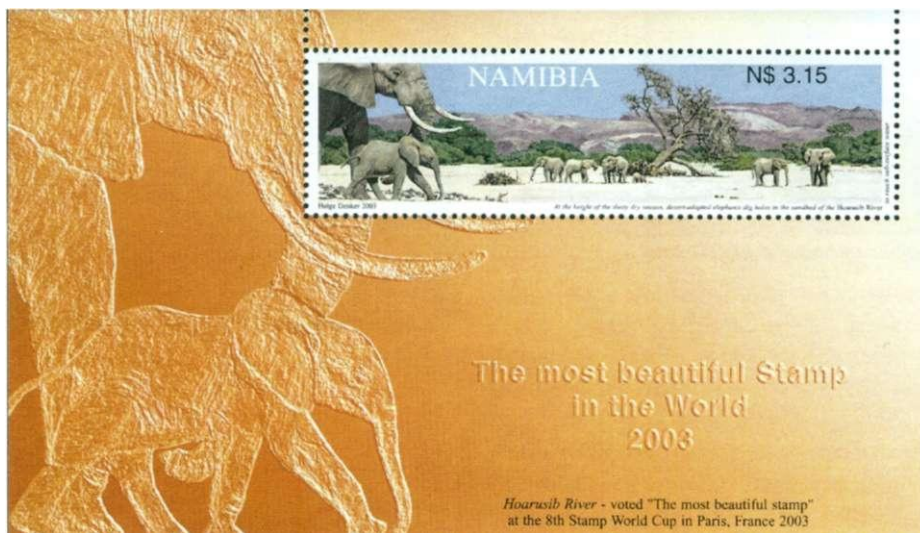
Hoewel het gebied vanaf 1890 formeel Duits was, duurde het nog tot 1908 voordat de Duitse koloniale troepen de Zambezi bereikten. De Duitsers vestigden zich hoegenaamd niet in de Caprivi-strip. Het tropisch klimaat met bijkomende ziektes (vooral malaria) was weinig aantrekkelijk.

De in de Caprivi-strook levende stammen ("De Caprivi") zijn overwegend zelfvoorzienende akkerbouwers en veehouders. Daarnaast jagen en vissen ze om in hun levensonderhoud te voorzien.

De bekendste Caprivaner-bevolking wordt gevormd door de Mbukushu-stam (13). "Wie zijn ingushi (14) te diep wegdrukt, blijft erin steken", is een bekend gezegde van deze stam van vissers en landbouwers.

afbeelding 12. voorkant kaart met inzet waardezegel achterzijde.

afbeelding 16

Als de rivieren de Chobe en de Zambezi in de regentijd overstroom, komt de helft van het leefgebied van "de Caprivi" onder water te staan. De bewoners verplaatsen zich dan per mokoro (15), hetzelfde vaartuig waarmee ze in het droge seizoen geregeld gaan vissen.

De leefomgeving

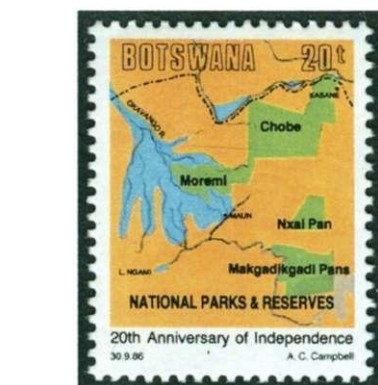
In de Caprivi-strook leven grote kudde olifanten (16). Deze trekken vanuit

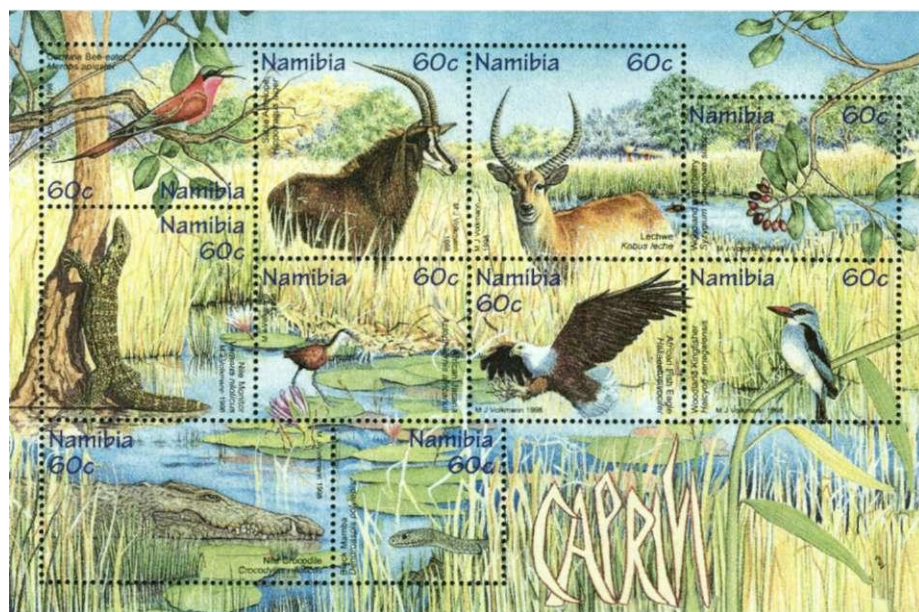
afbeelding 15

Noviopostjes

Soms is er een beetje ruimte over voor een oproep: zoekt u iets of heeft u iets aan te bieden aan uw medeleden? U kunt in dit blad gratis een "Noviopostje" plaatsen!

afbeelding 17

afbeelding 18

het nabij gelegen Chobe Nationaal Park (17) het gebied binnen. Door de overbevolking aan olifanten wordt het park ook wel het Olifant Nationaal Park genoemd. Plaatselijk vormen ze, door hun veelvoud aan dieren, een plaag. Niet voor de toeristen, maar wel voor de bewoners.

Waar de rivier de Chobe in de Zambezi stroomt, bevinden zich de Namibi-a-moerassen. Hier heeft zich een van de grootste moerasgebieden van Afrika gevormd. Deze zijn ontstaan door de sterk wisselende waterstanden op beide rivieren. Overstromingen en het z.g. "backwater", wisselen elkaar af. "Backwater" is het instromen van water uit de rivier de Zambezi in de zijrivier de Chobe, wanneer deze laatste geen of weinig water afvoert. De voornaamste oorzaak hiervan is dat van beide rivieren de stroom- en neerslaggebieden heel ver uit elkaar liggen. Door deze natuurlijke wisselingen ontstaat in het gebied een fantastische variatie aan flora en fauna (18). Men noemt het gebied dan ook wel "Het hart van het ongetemde Afrika".

Jo Toussaint

Noviopostje: de "Stichting TRANS-ORMA" bereidt een grote publicatie voor over het gebruik van de Transorma wereldwijd (zie Novioposta 2014-1). Heeft u poststukken met kenmerken van deze machine? Neem dan s.v.p. contact op met Jos M.A.G. Stroom, via de redactie van Novioposta.

Particulier uitgegeven 4-Daagse kaarten en enveloppen.

Jarenlang heb ik "particuliere uitgaven" van 4-Daagse covers in Nijmegen verzameld. Niet omdat ik ze zo erg bijzonder vind, maar omdat ik als mederedacteur van Novioposta bedacht dat het ooit eens gebruikt zou kunnen worden bij de geschiedschrijving van de 4-Daagse en de Filatelie. Welnu, hier is dan het (voorlopig?) resultaat.

Laat ik voorop stellen dat mijn "collectie" - die op dit moment bestaat uit bijna 100 poststukken, die in één of ander opzicht allemaal van elkaar verschillen - waarschijnlijk nog vele manco's kent. Maar ook zonder volledigheid kan ik u meenemen in de keuken van de "producenten" van wat ik ietwat oneerbiedig deze "hebbedingetjes" noem. In de loop van het verhaal zal duidelijk worden waarom ik deze term hier gebruik.

In 1967 geeft "De Bieb" weer een speciale envelop uit, nu met dagtekeningstempel Nijmegen/27 en een particulier KNBLO-stempel (Afb. 2).

1. (links) Envelop met serie zomerzegels 1966; elke zegel is gestempeld met het plaatsnaamstempel van een van de doorloopplaatsen: Nijmegen (25-VII), Elst Gld (26-VII), Wijchen (27-VII), Groesbeek (28-VII) en Grave (29-VII). Uitgave: "De Bieb" Nijmegen.
2. (rechts) Enveloppe van "De Bieb" uit 1967, met het particuliere KNBLO-stempel en Nijmeegs datumstempel nr. 27 op 24 juli 1967.

Het begin ?

Mijn oudste poststuk in deze verzameling dateert van 1966, en is uitgegeven ter gelegenheid van de 50e vierdaagse. Inderdaad, over 2 jaar is dat precies 50 jaar geleden en dan vierten we de 100ste !

De uitgever van deze enveloppe is "De Bieb" in Nijmegen. Dat was een leesbibliotheek, boekhandel en postzegelhandel aan de van Welderenstraat 63-65. Degene die dit bedacht heeft,

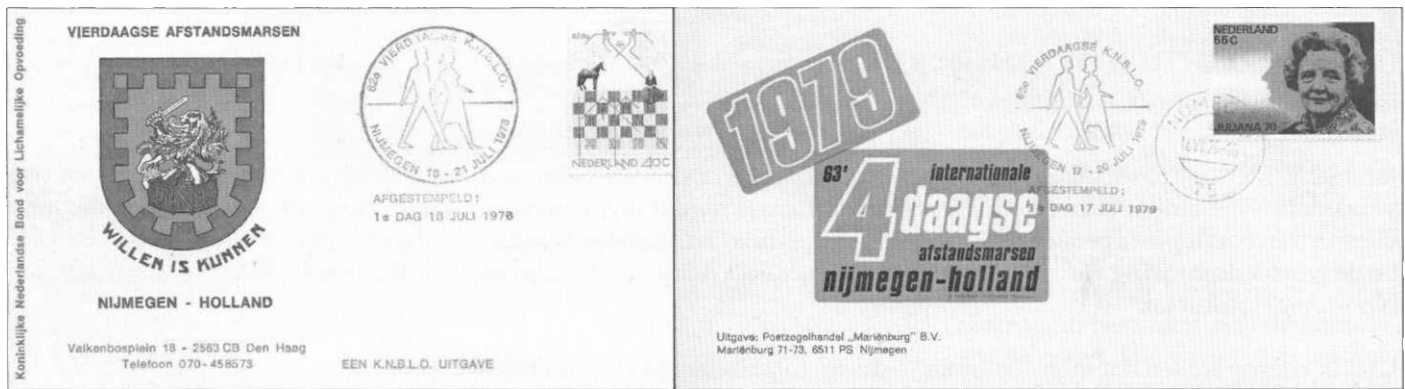
had een nogal creatieve geest: hij (of misschien wel een zij?) heeft de hele serie zomerzegels van dat jaar gebruikt, en heeft op elke zegel een ander stempel te laten zetten. Zo zien we van rechts naar links (soms wat dun gestempeld) afdrukken van stempels uit Nijmegen, Elst (Gld), Wijchen, Groesbeek en Grave, op de dagen 25 t/m 29 juli 1966. Dus van maandag tot en met vrijdag (Afb. 1). 1)

KNBLO en de Nijmeegse postzegelhandelaren

In 1976 verschijnt, voor zover mij bekend, de eerste "KNBLO" enveloppe, in wat kleiner formaat. In dat jaar is er samenwerking gevonden met de uitgever van de Trompet-reeks in Vlaardingen (Afb. 3). De Trompet-uitgaven zijn vooral bekend vanwege de vele "semi-officiële" uitgaven van bijzondere enveloppen en kaarten met stempels.

3. (links) Kleine envelop, uitgegeven door de KNBLO in samenwerking met "Trompet" uit Vlaardingen. De Vierdaagse postzegel is uitgegeven in juni 1976. Op de envelop 2 stempels: Nijmegen/19 van 23 juli, en het officiële PTT-gelegenheidsstempel van de 60e Vierdaagse.
4. (rechts) Uitgave van Arendzen (postzegelhandel) in samenwerking met Verhees/stickers. Gestempeld op de eerste wandeldag, met Nijmegen/6, op 20 juli 1976. Bijgefrankeerd tot het tarief "drukwerk in omslag": 45 cent.

5. (links) In 1978 geeft de KNBLO op eigen gelegenheid kaarten uit. Er is een blauwe stempelafdruk op geplaatst, een getrouwe kopie van de PTT-stempel uit 1960, met gewijzigd 62e en aangepaste data. Deze kaart is niet bij de post aangeboden, de zegel bleef ongestempeld.

7. (rechts) Postzegelhandel Arendzen (nu "Mariënborg B.V." geheten) pikte in 1979 weer een graantje mee. Naast dagtekeningstempel Nijmegen/25 van 16 juli, ook hier het blauwe "particuliere stempel", waaronder de twee-regelige dag en datum. Hierin echter 17 juli 1976 !

In hetzelfde jaar komt ook de postzegelhandel H. Arendsen (Mariënborg 72/73 in Nijmegen) in beeld. Deze brengt samen met uitgever Verhees speciale enveloppen in de handel, die tijdens de Vierdaagse verstuurd kunnen worden en daarbij, naast dagtekeningstempel Nijmegen, ook het speciale PTT-gelegenheidsstempel van de 60e Vierdaagse krijgen (Afb. 4).

6. Op alle wandeldagen werd, onder het blauwe stempel, een twee-regelig stempel geplaatst met de datum en dag van afstempeling.

Uit 1977 zijn mij geen stukken bekend, maar in 1978 gaat de KNBLO (met als adres het Valkenbosplein in Den Haag) op eigen houtje kaarten uitgeven. Waar zijn deze te koop geweest ? Frappant is, dat de postzegels - bij de verkoop ? - niet afgestempeld waren (Afb. 5). Maar er was wel een "privé" stempel op gezet, waarvan de afbeelding helemaal werd gekopieerd van het officiële PTT stempel uit 1976 (zie Afb. 3); onder de stempelafdruk is er voor elke dag een 2-regelige stempeldatum aangebracht (Afb. 6).

In het jaar erna probeert de Nijmeegse postzegelhandel weer een graantje mee te pikken. Postzegelhandel Mariënborg (voorheen Arendsen) brengt enveloppen in de handel, nu wel met dagtekeningstempels Nijmegen, maar ook met dezelfde blauwe particuliere stempels als op de KNBLO-kaarten. In afbeelding 7 kunnen we zien dat er een verschil in beide data kan voorkomen.

KNBLO-uitgaven in de jaren '80

Ik moet nu een sprong maken naar 1983, het jaar waarin de KNBLO (nog steeds in Den Haag, maar nu met een postbusadres) weer eigen enveloppen uitgeeft. Het groene stempel van afbeelding 8 is geen PTT-stempel, althans het is nooit als zodanig aangekondigd. Toch is hier de postzegel mee ontwaard, wat mij eigenlijk voor een raadsel plaatst.

Het particuliere KNBLO vierdaagse stempel heeft in 1986 een ander plaatje: 2 schoenen in plaats van de 2 wandelaars (Afb. 9).

Oplagen en variaties eind jaren '80

Vanaf 1989 zien we een grote toename van poststukken die in omloop worden gebracht. Voor elke dag (van maandag t/m vrijdag) wordt er zowel een envelop als een kaart uitgegeven, met per dag andere stempels, die af en toe zelfs in 2 kleuren worden afgedrukt (Afb. 10, voorblad). De "klant" kan zelfs nog een keuze maken uit diverse frankeringen.

In de beginjaren van de particuliere uitgaven werd met de verkoop van daarvan aan de wandelaars en toeristen de mogelijkheid geboden om een groet naar huis te sturen. 2) Maar vanaf eind jaren '80 en in de jaren '90 lijken de hoeveelheden aangeboden materiaal massaal te worden "verzameld". En liefst in alle varianten ! Ik waag het om hier een vergelijking te trekken met de ontwikkeling op het gebied van de FDC-covers (zie de kadedertekst). En vanwege die nauwelijks te verzadigen "gretigheid" heb ik deze uitgaven in het begin van dit artikel "hebbedingetjes" genoemd.... Ik kom ze maar zeer zelden gebruikt tegen !

In de jaren 1993, 1994 en 1995 werden door de KNBLO identieke enveloppen gebruikt. Er staan geen data meer op, maar volstaan werd met de tekst "3e week juli". Het gemak dient de mens, zullen we maar zeggen. Later zijn er jaarlijks wel weer aangepaste covers uitgegeven. De variatie aan stempels blijft groot (Afb. 12, achterblad).

8. (links) Op deze KNBLO envelop (nu met Postbusadres) aandacht voor het 75 jarig jubileum van de KNBLO. Hierop is een groot groen stempel geplaatst. Dit is niet bekend als PTT-stempel; toch is de postzegel ermee afgestempeld. Door het ontbreken van een dagtekenstempel is de exacte datum niet vast te stellen.

9. (rechts) Het particuliere KNBLO stempel van de 70e Vierdaagse komt ook voor op prentbriefkaarten. Gekocht via een boekhandel ? Deze kaart is gestempeld op de 1e wandeldag: 15 juli 1986.

De eerste officiële Nederlandse FDC's werden uitgegeven door de NVPH. De allereerste, met de zomerzegels van 1950, had een oplage van 6.000. De groep geïnteresseerden bleef jaren lang beperkt. Pas in 1960, na tien jaar dus, was het aantal verkochte enveloppen gegroeid tot 100.000. In de jaren '80 liep dat aanzienlijk op, zelfs tot meer dan 350.000, een veelvoud van het aantal verzamelaars; ze werden door hen vaak met aantallen tegelijk aangeschaft. De hoogste oplage werd bereikt in 1980, met de envelop die werd uitgegeven t.g.v. de inhuldiging van Koningin Beatrix (Afb. 11). Het aantal verkochte enveloppen bedroeg toen 674.000.

Pas vele jaren later zou het besef doordringen dat deze aantallen tot een overvoering van de markt zou leiden. De laatste jaren blijken partijen FDC's – en vooral die uit deze periode – onverkoopbaar te zijn. Ze worden vaak met duizenden tegelijk aangeboden voor een prijs van € 0,05 per stuk of nog minder ! Op dit moment (2014) zijn de oplagen weer teruggebracht naar re-

Noten:

1) Niet Grave, maar Cuijk is de etap-peplaats van de 4e wandeldag.

2) De KNBLO ondervond daarbij concurrentie van de Stadspost Nijmegen, zie Noviposta 2012-2, blz. 9-11.

3) De speciale Catalogus vermeldt een oplage van ongeveer 40.000 stuks in 2005. Van de jaren daarna worden geen aantallen meer genoemd. De Catalogus wordt wel elk jaar dikker, maar er staat steeds minder in.

Voor zover mij bekend zijn de laatste KNBLO enveloppen uitgegeven t.g.v. de 84e 4-Daagse in het jaar 2000 (Afb. 13, achterblad). Ze zijn in geheel nieuwe kleuren gedrukt.

Zoals ik in het begin al gemeld heb, zal dit artikel zeker diverse lacunes bevatten. Commentaar en aanvullingen zijn altijd welkom.

Met dank aan Marcel Claassen voor zijn bijdrage en adviezen.

Jos M.A.G. Stroom
stroom@wiz.nl

11. FDC E183, uitgegeven voor de Inhuldigingszegel van Koningin Beatrix. Op dit exemplaar staat tevens een vlagstempel, ter gelegenheid van de opening op 17 april 1980 van de Nieuwe Kerk in Amsterdam, waar de inhuldiging op 30 april zou plaatsvinden.

Indien onbestelbaar retour: Tolhuis 35-17, 6537 NN Nijmegen

Bestuur

Voorzitter:

A.F. Buitenhuis, Tolhuis 20-30,
6537 LW Nijmegen, tel. 024-3449032
voorzitter@noviopost.nl

Secretaris:

Drs. W.J. Nelissen, Heidepad 8,
6584 CX Molenhoek, tel. 024-3584332
secretaris@noviopost.nl

Penningmeester:

A. Thijssen, Bongerd 68,
6581 TH Malden, tel. 024-3581054
korethijs@kpnplanet.nl
IBAN: NL41 INGB 000 0575462 t.n.v.
Filatelistenvereniging NOVIOPOST

Ledenwerving:

Mevr. Th.G. v. Hoogstraaten-v. Rijs-
wijk, Zebrastr. 18,
6531 TX Nijmegen, tel. 024-3550895

Commissaris Activiteiten:

vacature

Rondzenddienst, algemene leiding
en administratie:

vacature

Interim-hoofd Rondzendingen

zie pagina 2

Pr-afdeling

voorzitter:

vacature

lid: W.J.M. Goossens, De Tuier 54
6562 RB Groesbeek, tel. 024-3974654
w.j.m.goossens@chello.nl

Deze afbeeldingen behoren bij het artikel "Particulier uitgegeven 4-Daagse kaarten en enveloppen"

12. Enveloppen van de 80e en 81e 4-Daagse.

13. Envelop in nieuwe stijl, met gewijzigde kleuren. Stempeling op de 4e dag, 21 juli 2000, met dagtekeningstempel Nijmegen/32.